

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 32— K
Félévre — — — 16— K
Negyedévre — — 8— K
Egy óra — — — 270 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybecskerek, Zápolya-u. 1. hová a hirdetések, előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal veszi fog. Azonkívül az összes hirdetés: detési irodák. :: :: Megjelenik vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap d. u. 5 órakor

Nagybecskerek, 1917.

XLVI. évfolyam, 38. szám.

Péntek, február 16.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott távlati jelentései. —

A nagy buvárhajóharc.

Három nap alatt hetvenötezer tonna.

A buvárhajóharc újabb eredménye. — Az amerikai helyzet. — A franciák nyugaton döntő harcot jeleznek. — Uj entente-konferencia.

A buvárhajó harc újabb eredményel.

Budapest, febr. 16. Londonból sürgönyzik: A Reutter-ügynökség jelenti:

A Cicia, Ferga és King Alfréd angol gőzösöket elsüllyesztették. A legénységet megmentették, a King Alfréd kapitányát elfogták.

Budapest, febr. 16. Kopenhágából sürgönyzik:

Norvégia januárban összesen negyvennégy hajót vesztett el 68468 tonna-tartalommal.

Budapest, febr. 16. Berlinből sürgönyzik:

Hollandiából és a Skandináv államokból az élelmiszer bevitel Angliába megszűnt.

Az utolsó három napon negyvenegy hajót süllyesztettek el hatvanötezer tonna tartalommal.

Az amerikai helyzet.

Budapest, febr. 16. Newyorkból sürgönyzik:

Bernstorff gróf német nagykövét, amikor személyzetével hajóra szállt, a hírlapíróknak kijelentette, hogy reménye van a háboru kikerülésére. Tarnovszky grófné és Bartholomi a Kölnische Zeitung levelezője, akit Amerikából kiutasítottak, szintén ugyanazon gőzökre szállottak.

Budapest, febr. 16. Berlinből sürgönyzik:

Mint Washingtonból jelentik, Wilson utasítására az Egyesült Államok Vöröskereszt egyesülete próbamozgósítást tartott, amelyben tízezer orvos s hétezer ápoló vett részt. A mozgósítás kitűnően sikerült s az Unio egészségügyi szervezete a háborura teljesen föl van készülve.

Budapest, febr. 16. Berlinből sürgönyzik: Szikratáviratban jelentik a Deutsche Tageszeitungnak:

Bernstorff elutazásának késedelmességét a tulajdonos hajóvállalat okozta, mert megelőzően biztosítékokat kívánt, hogy a német buvárnaszádok a hajót nem fogják megtámadni.

Budapest, febr. 16. Washingtonból jelentik a svájci lapoknak:

Szerdán délután két órakor hagyta el Bernstorff Newyorkot. Washingtonból külön vonat vitte kétszázötven német állampolgárral Hobokenbe s innen a kikötő állomásig. Köröskörül a rendőrség vont kordont, a kikötőben pedig a révhatóság három gőzöse vigyázott, nehogy idegen hajó közeledhessék a Frederick dán gőzöshöz, amely Bernstorff gróft és a többi német polgárokat hazaviszi. A dán hajó közelében egy torpedónaszád állott, amelynek feladata volt, hogy a Frederiket a tengerparttól tizenöt mértföldnyire elkísérje.

Budapest, febr. 16. A Havas-ügynökség jelenti:

Abban a pillanatban amikor Bernstorff Washingtonban automobilba ült, hogy a vasútállomáshoz hajtszon, egy férfi utat tört magának a gépkocsinhoz. A rendőrök nyomban lefogták s ártalmatlanná tették. Washingtonban az a hír, hogy az az ember örült s merényletet akart elkövetni Wilson ellen. akinek Bernstorffot nézte.

Budapest, febr. 16. Berlinből sürgönyzik:

Peary ellentengernagy angol hírlapíróknak elmondotta, hogy Wilsonnak az amerikai partok védelme céljából hatalmas repülőflotta létesítését ajánlotta. Szerinte az első időben legalább kétezeröt száz gépre van szükség, de a repülő flottát nyolcadfélezerre kellene szaporítani. Tizenkét hónap alatt az egész repülő flottát fel lehetne állítani. Kijelentette végül, hogy az amerikai hadi

flotta minden pillanatban kész a kifutásra.

Budapest, febr. 16. Genfből sürgönyzik: A Radio-ügynökség jelenti Washingtonból:

Bartholomi újságíró, a Kölnische Zeitung tudósítóját az amerikai kormány azért utasította ki, mert a hivatalos szikratáviró állomást arra használta föl, hogy Németországnak szolgálatokat tegyen. Wilson elrendelte a vizsgálatot a tengerészeti hatóság ellen, miután a lapok megtámadták a kormányt.

Ujabb entente konferencia.

Budapest, febr. 16. Rómából sürgönyzik:

Április 12-iktől 15 ikéig újabb ententekonferencia lesz, amelyre meghívják az összes többi kisebb szövetségeket is. A konferencián elsősorban gazdasági kérdéseket tárgyalnak. Napirenden lesz azonkívül az entente államok és szövetségeik összetartásának állandósítása a háboru után és az ellenségtől megszállott országok helyreállítása.

A franciák nyugaton döntő harcot jeleznek

Budapest, febr. 16. Zürichből sürgönyzik:

A ma érkezett francia lapok szerint, az enyhébb idő beálltával francia fronton minden eddiginél borzalmasabb küzdelem veszi kezdetét, amely a háborut el fogja dönteni.

A Matin és a Journal szerint: döntő harc küszöbén állunk.

A portugálok nem akarnak harcolni.

Budapest, febr. 16. Berlinből sürgönyzik:

Spanyol jelentés szerint, a január 31-ikén Portugáliából Franciaországba tengeren elindított légénységi szállítmányból csak öt-hat gyalogzászlóalj érkezett meg rendeltetési helyére. A többi hajó visszatért Lisszabonba. Valószínűleg lázadás tört ki a hajókon. A visszatért gyalogsági, lovassági és tüzérségi ezredek a napokban Mozambique-ba szállítják.

A török kamara bizalma.

Budapest, febr. 16. Konstantinápolyból sürgönyzik:

A kamarában Talaat basa nagyvezér beszéde után, amelyben programját ismertette, a kamara egyhangulag bizalmat szavazott az új kormányra, ami a török parlament történetében páratlan.

Kitartás!

— febr. 16.

Az érzések közössége szövi át hazánkat, de ennek az érzékösségnek szilárd anyagi alapot kell adnunk. Csak ilyen alapon fejlődhetik rendezett állami lét, amelyben szabadság, jog és törvény uralkodik. Az állam jóléte polgárainak jólétén alapszik. A jólét forrása a munka, vétel és eladás, a kereskedelem, ha munkára támaszkodik. Így van ez kis és nagy dolgokban egyaránt. Ha egy állam messzire fekszik a nagy tengeri és szárazföldi utaktól, vagy éppenséggel el van vágva tőlük, siralmas életet él. A nagyvilágba nyíló kapu nélkül meddő marad az ország élete. Manapság a leküzdött távolságok korában a vízi utak fontossága rendkívüli. Minden államnak, amely meg akarja állni helyét a népek versenyében, a tengeren a jövője. Évekkel ezelőtt így vagy hasonlóan hangzott el ez az a jósege. Legerősebb bizonyítékai a tengeri kereskedelmet üző államok: Nagybritannia, az Egyesült Államok, de a kisebbek is mint Hollandia és Dánia. Hogy minő hatalom a nép gazdagsága, azt legvilágosabban a világháborús Anglia példája mutatja. Nem is kell bővebben fejtegetni, hiszen ez sajnálatos tény. Azért sajnálatos, mert Anglia gazdagsága volt a családok, amely maga köré vonzotta ellenségeink falkáját és ez a gazdagság főakadálya most a békekötésnek. Ime, egy nép egyoldalú gazdagsága nagy veszedelem lehet más népekre, amelyek az anyagi fellendülés korát élik. A gazdag nép bérbe veheti az éhes nép kardját, hogy veszedelmes versenyársát leverje. Megérkeztünk az emberi fejlődés történetének egyik legsötétebb kérdéséhez: a háborúról van szó. A világháboru okai legmélyebb gyökerekben ugyanazok, mint amelyek a világtörténet nagy átalakulásait mindig is okozták, azok az ősi üsztönök, amelyek a nomád népeket véres harcra vitték a jobb legelőért, amelyek megindították a népvándorlást és később is kiváltották a nagy fegyveres döntéseket, noha ezek persze mindegyike más köpönyegbe burkolódtak. Földvagy pénzszerzés volt mindig az egyik fél közvetett vagy közvetlen célja, tulajdonának védelme a másiké. Régebben, amikor szűkebb volt még a világ, elsősorban földre volt szükségük az embereknek, ma elsősorban pénzre van szükségük. Pénzt pedig legbiztosabban ma is kereskedelemmel szerezhetni. Innen a terület fontossága, ahol az árukat el lehet helyezni vagy be lehet szerezni. Néha megelégszenek a népek az új kereskedelmi szerzemény „békés penetrációjával”, legtöbbször azonban fegyveres erővel foglalják el. A kereskedelem tehát a szuronyok élén és a hadi hajók gerendáin nyugszik. A szomszédos államok szuronyainak és a hadihajóinak pedig megvan az a sajátosságuk, hogy igen könnyen szembekezdülnek egymással, ha az egyik szomszéd zsákmányszomja nagyon megnőtt s a másik fel tőle. Így tört ki a világháboru, oly korban, amikor Hágában már büszkén emelkedett a béke palotája. Ebből kérihetetlen logikával az következik, hogy az államnak meg kell tudni védenie magát, különben le kell mondania hivatásáról.

A mi hazánkat köröskörül ellenségek szorongatják és mindannyian egy darab húst akarnak kiszakítani eleven testünkől. Mi volna egy csonka Magyarország, amelytől még az Adriát is elvették, egyetlen útját az Oceánhoz? A mindent megtermékenyítő tengerentuli kereskedelem elvágyva, megfulladna az ipar is, tövén száradna el a monarchia maga. A gyárak milliányi munkása hol találna munkát?

Hol adhatná el a paraszt, ami termel? Mely polgári hivatás virágozhatnék még azután? Tenger híján kínai fal választana el bennünket a világtól. Nem kis dolog az, amit most kockán forog. Hadseregünk kétésfélésztendei küzdelem után legdrágább javaink hű öreként ott áll részben a határon, részben mélyen benn az ellenség országában: hogy fogja fel az ország ezt a hatalmas történelmi tény? Ha minden szivről viaszlenyomatot készítenénk, bizonyára nem egyformán olvasható lenyomatokat kapnánk. De tény, hogy legszentebb javainkért harcolunk most és azért, a fronton és front mögött: kitartás!

Fabius.

HIREK.

— **Hivatalos jelentések február hó 15-éről.** A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harctéri eseményekről:

Hőfer jelentései:

Keleti harctér:

Mackensen vezértábornagy hadserege: Focsaninál visszavertünk néhány orosz századot. A Putna mentén járőreink az előtérben sikeresen működtek.

József főherceg vezérezredes harcvonalai: A Mesti-Canesci alagutól délre meghússítottunk egy orosz előretörést.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege: A Zlocow—tarnopoli vasutól északra és Svidrikinél Volhíniában rohamcsapatok megrohanták az oroszok árkaikat. A vállalkozás sikerült, az ellenség embereket és hadianyagban erős veszteséget szenvedett. Zlocowtól keletre ezenfelül 6 orosz tisztet és 275 főnyi legénységet fogtunk el.

Olasz és délkeleti harctér:

Változatlan.

A német nagyhírhadszállás jelentései:

Nyugati harctér:

Az Armentieres és Arras közti arcvonalon az utóbbi időben felderítő osztagok számos harcot vívtak. Az ellenség a gyakori részben tüzelőkészítésben részben anélkül kezdett vállalkozásában jelentékeny veszteségeket szenvedett. A kezünkön maradt foglyok értékes felvilágosításokat szolgáltatottak, amelyeket sok ügyesen keresztülvitt felderítő előretörésünk eredménye egészített ki. Serre és Somme között tegnap sok nehéz ágyú harcbevételével tüzérsegi harc folyt, amely különösen az esti órákban volt erős. Gyalogsági támadások nem történtek. Hatásos tüzünkben csak kis részleges előretörések voltak néhány előretolt őrsünk ellen, amelyek parancs szerint főharci állásokba tértek vissza. A csatornától a Vogezekig tiszta idő kedvezett a repülőtevékenységnek. Az ellenség tegnap két repülőgépet veszített, amelyek közül Kichthoffen hadnagy kettőt lőtt le, amivel 20-ik és 24-ik győzelmet aratta.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonalai: A Koveltől Luck felé vezető vasutvonal mentén egy portyázó osztagunk rajtaütött egy orosz tábori őrsön és 41 fogolytál tért vissza. Innen délnyugatra Kisielnél rohamcsapatok 30 foglyot és egy gépfegyvert hoztak magukkal az oroszok állásaiból. A Zlocowtól Tarnopol felé vezető vasutvonalról északra jól megállapodott ügyesen keresztül vitt vállalkozásunk teljes mértékben sikerült. Rövid tüzelés után rohamcsapatok körülbelül 100 méter mélységben benyomultak az oroszok vonalaiba a 6 tisztből és 275 főnyi legénységből álló őrséget elfogták és 5 órán át sikerült szétrombolni a kiterjedt aknájáratokat és ártalmatlanná tenni az állásaink alá vezető megtöltött aknafolyosókat.

József főherceg vezérezredes hadserege: Nincs különös esemény.

Mackensen vezértábornagy hadserege: A Putna mentén elfogtunk egy orosz őrséget,

a Szereth mentén pedig visszavertük több század támadásait. Galac kikötőjét és katonailag fontos műveit hatásosan lőttük.

Macedon arcvonal:

A helyzet változatlan. — Ludendorff.

— **Katonai kitüntetés.** A király Banaet Artur párdányi m. kir. járási állatorvosnak, különleges alkalmazásban teljesített kitűnő szolgálatai elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta a vitézségi érem szalagján.

— **Jótekonycélú társas estély** lesz kedden f. hó 20-án a Kaszinó összes termeiben. Az estély védnökségét dr. Dellimanics Lajos főispán és Singer Hugó alezredes vállalták el. A rendezőség élén Murmayer Róbert százados és Szabóky Károly elnökkel, minden lehető megtesz, hogy a közönség zenei műérzéke megfelelő kielégítést nyerjen, a mire már a közkedvelt katonai vonós zenekar is kellő garanciát nyújt. Az estély tiszta jövedelme a 12. és 29. gyalogezredek hadi alapja javára fordítatik. Jegyek a Mangold és Almássy-féle üzletekben és az esti pénztárnál válthatók meghívó alapján. A meghívásra igényt tartók amennyiben meghívott nem kaptak volna, forduljanak a rendező bizottsághoz, amely a Rózsa kávéházban este 9 órakor ülészik. A nemes cél remélhetőleg szép számú közönséget fog vonzani a sikerrel kecsegtető estélyre.

— **Szabóky iparfelügyelő távozása.** A kereskedelemügyi miniszter Szabóky Károly nagybecskereki kir. iparfelügyelőt szolgálat-tételre behívta a kereskedelemügyi miniszteriumba Budapestre s így Szabóky nagybecskereki távoznia kellene. Szabóky távozása igen érzékenyen érintené a vármegye ipari és gyári életét, amelynek érdekében Szabóky a viszonyok alapos ismerete mellett nagy buzgalommal munkálkodott. Ezzel kapcsolatban Szabóky távozása érzékeny veszteség gyárosainkra és iparosainkra is, mert a nagybecskereki gyárosok és iparosok ma mintegy harminc tagu küldöttséggel tisztelték dr. Dellimanics Lajos főispánnal, hogy Szabóky ittmaradása érdekében intervenáljon a kereskedelmi kormányval. A küldöttségben részt vettek: Poroszkay Béla, az Torm. közp. hitelszövetkezet elnöke, Gyarfás Ödön Kereskedelmi r.-t. vezérigazgató, Hübsch Bernát Délmagyarországi cukoripar r.-t. igazgatója, dr. Weis Agoston Olajgyár igazgatója, Mayer Rezső, dr. Mayer Jenő, Urbán Frigyes, Eckstein Samu, dr. Fodor Ottó, Klein Bernát, Holländer Károly, Winger Ferenc, Engel Sándor, Dym Simon, Guttman Mór, Bencke Miksa, Henlein József, Heller Mór, Kende Ernő, Schwirtlich Alajos, Braun Marcel, Sander M. Sándor, Wilhelm Fodor, Deutsch Soma, Grünwald Sándor, Kónya Ferenc, Szelenzski Pál, Göttel György, Parmant Mátyas, Hie Mátyas, Engel Ádám. A gyárosok és iparosok küldöttségét Poroszkay Béla a vármegyei Központi Hitelszövetkezet elnök-igazgatója vezette a főispán elé s kifejtve azt a közhasznú tevékenységet, amelyet Szabóky iparfelügyelő gyári és ipari életünkben végzett s amely Szabóky távozásával megszakadva, érzékenyen visszahatna gyári és ipari életünkre, a gyárosok és iparosok osztatlan kérését tolmcsolva kérte a főispánt, hogy hasson oda, hogy Szabóky Budapestre való berendelése visszavonassék. Dr. Dellimanics Lajos főispán szívélyesen fogadta a küldöttséget, s fölhitte a gyárosokat és iparosokat, hogy kérésüket tolmácsolják iráshán s ő azt a legteljesebb mértékben támogatni fogja a miniszternél. Ugyancsak tisztelt a küldöttség Jan kó Agoston udvari tanácsos alispánnal is, hogy ő szintén hasson közre Szabóky megmaradása érdekében, amire az alispán hasonlóképpen kijelentette, hogy a kérelmet a maga részéről is pártolni fogja.

— **Ólcsó cipőtalpáló műhely.** A nagybecskereki Szociális Misszió-Társulat, amelynek vezetősége a legteljesebb elismerésre méltó igyekezettel munkálkodik a háboru alatt a szociális nyomor enyhítésén, most egy újabb igen értékes és hasznos intézményt létesít. A társulat ugyanis szervezett egy cipőtalpáló mű-

Telefon 330.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.

Telefon 330.

Szombaton, február hó 17-én és vasárnap, február hó 18-án három előadás, d. u. 5, 7 és 8 órakor, rendes helyárrakkal

A más férje.

Elsőrangú társadalmi dráma 4 felvonásban. A főszerepet a közkedvelt és bájos Henny Porten játssza. Három a kislány. Rendkívül szellemes, a közönséges, megszokott stílust messze meghaladó, mulatságos, ötletes karrikatura.

Meghívó.

A „Magyaríttebeli községi hitel-szövetkezet” 1917. évi február hó 26-án délután 2 órakor a községi háznál

XVIII. rendes közgyűlését

tartja, amelyre a t. c. részvényesek ezen-nel meghívottnak.

Tárgysorozat:

1. Az 1915. évi mérleg, nyereség- és veszteség-számla előterjesztése, erre vonatkozó igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentés.
2. Az 1915. évi tiszta nyereség hovatfordítása.
3. Három igazgatósági tag választása.
4. Három felügyelő-bizottsági tag választása.

Megjegyzés: A mérleg az intézet helyiségében megtekinthető.

Alsóittebe, 1917 február 13.

D Bodó Mátyás
igazgató-elnök.

Nyomdásztanoncu

legalább két középiskolát jó eredménnyel végzett fiu heti-fizetéssel azonnal felvétetik

lapunk nyomdájában.

A Nagybecskereki Takarékpénztár

mint a Devisa Központ bizományosa

vesz és elad a m. kir. miniszterium 4308/1916. sz. rendeletében foglaltak szerint:

**külföldi pénznemeket,
arany- és kereskedelmi érméket**

továbbá eszközöl

**Márka és egyéb külföldi
valuta-átutalásokat**

a Devisa Központ által megállapítandó napi árfolyamok mellett.

Diósadi Bodó János honvédszázados aktuális háborus művei:

A nemzetközi jogok a háboruban.

- I. Szárazföldi háboru. . . . . 2.— K.
  - II. Tengeri háboru . . . . . 2.— K.
- A kémkedés békében és háboruban 1.— K.
A franktirőr harc . . . . . 1.— K.
Montenegróiak a balkáni háboruban 1.80 K
A világháboru és a hadijog . . . . . 3.— K.

Megrendelhetők:

Minden nagyobb hazai könyvkereskedésben.
Főbizományos: Toldi Lajos könyvkereskedő, Budapest, II., Fő-utca 2. szám.

**Ujság- és
nyomtatvány-
makulatura**
nagyobb mennyiségben
kapható.

Cím a kiadóhivatalban.

Hirdetéseket

jutányos árért közöl a

„Torontál”

pol. napilap kiadóhivatala.

HELYBELI BESZERZÉSI FORRÁSOK.**Biztosítási ügynökségek:**

Frans J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.—Francia bizt. társ. József fbg.-u.
Ifj. Rigó István (Első M. Alt.) Árpád-u. 21.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Hunyadi-u.

Borbély és fodrász:

Ikity Dusan, Hunyadi-utca.
Martinov Szvetozár Szerb egyház palota.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-utca.

Butorgyár:

Bence A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Ozv.Guttman Jakabné és fiai. Kültelek.

Cipőkereskedők:

Kertész A., Iskolaépület.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatáruház:

Boskovits S. J., Hunyadi-utca 9.
Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mészik Imre, Pénzügyi palota.

Dobozgyár és műkönyvkötészet:

Schneider János, Aradáci-ut.

Drogueria:

Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Ékszerészek:

Mészik R. özvegye, Hunyadi-utca.
Schwáb Albert Hunyadi-utca.

Fényképés:

Kremsér István, Gizella-part.
Orosz Lajos, Korona-utca.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
**Kocsis E., Erzsébet-hidon tul, Ambrózy-
szappangyár épületében.**

Fűszerkereskedő:

Blesz Ferenc, Megyeház-u. 2. Tarnai-féle ház.

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald, Temesvári-u.

Gőzfűrés:

Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:

Kollarich Gábor, Melencei-utca.
Vági Sándor, szerb egyházpalota.

Kávéház:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézműaru-, rövidáruüzlet:

Benó Testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:

Almásy Elek, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

**Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-
szállodával szemben).**

Kőművesek:

Hoff N. és társa.

Lakatosműhely:

Engel Ádám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Klein Mór, Hunyadi-u.

Női kalap- és kézimunkaüzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Női kalap divatterem és előnyomda:

**Szehr Mariska, Gizella-part. Kurländer-
udvar.**

Női kalap divatterem és kalapvasalás:

Andresz A. Főtér, Bauer-ház.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc, Hunyadi-utca.
Goldschmidt Lipót, Hunyadi-utca.

Sírkórtár és szobrászterem:

Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór, szerb egyházpalota.

Szállodák:

Beneth nagyszálloda, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához” c. szálloda, Megyeház-u.

Szeszgyár:

Lukács és Társa, Kültelek.
Schwirtlich Alajos, Aradáci-utca

Téglagyár:

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Bence A. és Fia.

Tűzifa-, épületfakereskedés:

Annau örökösök, Korona-utca.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.
Kurländer Imre, Korona-utca.

Uridivatáruház:

Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:

Boleszny Antal, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:

Kovács János, vasuti vendéglő.
Magyar Király sörcsarnok.
Marcoin Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Rensing Mátyás, Otthon-sörcsarnok.
Tóth Lajos, a nagyhid mellett.

Virágkereskedés és kertészet:

Oláh Gábor, Bajza-u.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Nagybecskereken.

Kiadó: Pleitz Fer. Pál.